

УДК 336.71

О. В. Золотарьова,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту,
Дніпродзержинський державний технічний університет, м. Дніпродзержинськ
Ю. В. Півняк,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту,
Дніпродзержинський державний технічний університет, м. Дніпродзержинськ
О. В. Гурбич,
магістр, Дніпродзержинський державний технічний університет, м. Дніпродзержинськ

МОДИФІКАЦІЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

O. Zolotaryova,
Ph.D., associate Professor, associate Professor of Department of finances and credit,
Dneprodzerzhinsk State technical university, Dneprodzerzhinsk
Y. Pivnyak,
Ph.D., associate Professor, associate Professor of Department of finances and credit,
Dneprodzerzhinsk State technical university, Dneprodzerzhinsk
O. Gurbich,
master's degree, Dneprodzerzhinsk State technical university, Dneprodzerzhinsk

MODIFICATION OF DEPOSIT POLITICS OF COMMERCIAL BANKS OF UKRAINE

На основі дослідження підходів до визначення сутності депозитної політики виділено її характерні риси, надано авторське визначення змісту депозитної політики комерційного банку як обґрунтованої та гнучкої системи стратегічних і тактичних управлінських рішень та відповідних їм заходів щодо визначення складу та технології залучення банком депозитних ресурсів за умови забезпечення високого рівня його конкурентоспроможності, прибутковості та ліквідності. Запропоновано авторську схему адаптивного механізму формування і реалізації депозитної політики банку, який забезпечує її гнучкість і високий рівень реагування на зовнішні і внутрішні фактори впливу на діяльність комерційного банку. З'ясовано, що в депозитному портфелі переважають кошти фізичних осіб, на 01.11.2014 р. помітною є загальна тенденція скорочення обсягів всіх видів депозитів та скорочення питомої ваги строкових вкладів. Визначено, що сучасна депозитна політика повинна будуватись на обґрунтованих відсоткових ставках, передбачати більш широке використання інноваційних депозитних продуктів — мультивалютних, індексованих, гібридних, умовних, спеціальних накопичувальних та структурованих, орієнтуватись на високий рівень сервісу для клієнтів.

On the basis of research of going near determination of essence of deposit politics she is distinguished the personal touches, authorial determination of maintenance of deposit politics of commercial bank is given as a reasonable and flexible system of strategic and tactical administrative decisions and corresponding to them measures in relation to determination of composition and technology of bringing in of deposit resources a bank on condition of providing of high level of his competitiveness, profitability and liquidity. The authorial chart of adaptive mechanism of forming and realization of deposit politics of bank that provides her flexibility and a high level of reacting is on the external and internal factors of influence on activity of commercial bank is offered. It is found out, that money of physical persons prevail in a deposit brief-case, on 01.11.2014 noticeable is a general tendency of reduction of volumes of all types of deposits and reduction of specific gravity of time deposits. Certainly, that modern deposit politics must be built on reasonable interest rates, envisage more deployment of innovative deposit foods — multicurrency, index, hybrid, conditional, special story and structured, oriented on the high level of service for clients.

Ключові слова: депозитна політика, депозитні операції, депозитний портфель, банк, клієнт, вклад, адаптивний механізм, ефективність, модифікація.

Key words: deposit politics, deposit operations, deposit brief-case, bank, client, deposit, adaptive mechanism, efficiency, modification.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У теперішній час актуальність проблеми перегляду депозитної політики на рівні кожного банку та активізації інструментів утримання існуючих депозитних ресурсів та

нарощення їх обсягу обумовлюється, по-перше, гострим дефіцитом економіки України у недорогих кредитних ресурсах, і по-друге, необхідністю стабілізації ситуації в банківській системі, запобіганню негативній тенденції відто-

Таблиця 1. Підходи до визначення поняття "депозитна політика"

	Автори	Визначення депозитної політики
1	О. Бартош [1]	У широкому значенні депозитна політика банку - це стратегія і тактика банку при його діяльності щодо залучення ресурсів із метою повернення, а також при організації та управлінні депозитним процесом. У вузькому значенні - це стратегія і тактика банку в частині організації депозитного процесу з метою забезпечення його ліквідності
2	В. Волохата [2]	Система управлінських рішень, програма дій, або документ, що містить напрями діяльності банку в галузі проведення депозитних операцій
3	Р. Герасименко [3]	Банківська політика щодо залучення грошових коштів вкладників у депозити та ефективне управління процесом залучення цих коштів
4	О. Дмитрієва [4]	Виступає складовою банківського менеджменту, це комплекс заходів по формуванню депозитного портфеля, а також різноманітні форми та методи щодо реалізації конкурентних позицій на ринку депозитних послуг з метою забезпечення необхідних обсягів депозитних ресурсів
5	С. Еш, К. Тютіна [5]	Система заходів банку із формування портфеля депозитних послуг, різноманітних форм і методів здійснення цих заходів, визначення його конкурентних позицій на даному сегменті ринку та забезпечення стійкості й надійності ресурсної бази
6	Р. Коцовська [6]	Стратегія і тактика банку щодо залучення грошових коштів вкладників та інших кредиторів і визначення найефективнішої комбінації її джерел. Мета депозитної політики полягає в досягненні максимального прибутку за всебічного задоволення потреб клієнтів у депозитних послугах
7	С. Кучеренко, Я. Лихочас [7]	Створює умови для не ризикованого вкладення фінансових ресурсів суб'єктів ринку. Менеджмент депозитних ресурсів передбачає здійснення системного, динамічного аналізу обсягів залучених депозитів
8	Р. Лавров [8]	Процес управління депозитними операціями, який передбачає наявність комплексу стратегічних і тактичних заходів, які здійснюють комерційні банки з метою акумулювання тимчасово вільних грошових коштів клієнтів для створення власних кредитних ресурсів. Альтернативність варіантів проведення депозитних операцій стосовно конкретних юридичних і фізичних осіб забезпечує надійність і сталість джерел формування ресурсів банку
9	І. Мельникова [9]	Комплекс заходів щодо формування асортименту високоякісних депозитних послуг, різноманітних форм і методів залучення коштів з метою гарантування стійкості і надійності депозитної бази для забезпечення конкурентних переваг банку на фінансовому ринку

ку коштів з депозитних рахунків фізичних і юридичних осіб та подолання панічних настроїв, які призводять до падіння рівня ліквідності і платоспроможності банків, а іноді й до їх банкрутств внаслідок вилучення значних сум грошових коштів з їх ресурсної бази.

Не можна заперечити той факт, що найбільш суттєвий вплив на стан депозитних портфелів банків України справила економічна і політична криза. Внаслідок загострення кризових явищ в суспільстві і економіці активізувався процес виведення інвестиційних коштів, знизилась ставка за депозитами, посилювалось коливання валютних курсів та знецінення національної грошової одиниці. В таких умовах керівництво кожного банку повинно радикально змінити стратегію і тактику та механізм депозитної політики, реально оцінюючи перспективи й тенденції функціонування банківської і фінансової системи країни.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ПУБЛІКАЦІЙ ТА ДОСЛІДЖЕНЬ

Розгляду принципів формування та аналізу напрямів реалізації депозитної політики комерційних банків присвячені дослідження значної кількості вітчизняних економістів, зокрема О. Васюренко, А. Герасимовича, Р. Герасименко, О. Дмитрієвої, В. Капрана, Р. Коцовської, А. Мороза, І. Мельникової, В. Міщенко, І. Парасія-Вергуненка, М. Савлука, Н. Слов'янської та ін. Проблематику нарощення ресурсної бази комерційних банків у своїх працях вивчають М. Алексеєнко, І. Добровольська, А. Примостка, В. Шевалдіна, Н. Пантелеєва. Специфіку ціноутворення депозитних продуктів, а також моделювання перевкладання і дострокового повернення депозитів населення детально висвітлює в своїх працях М. Волошин. Але потребує уточнення категорія "депозитна політика комерційного банку", необхідним є конкретизація регламентаційних процедур розробки та реалізації сучасної депозитної політики, вимагає оновлення спектр депозитних продуктів та перегляду інструментарій вкладних операцій.

ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ СТАТТІ

Метою даної статті виступає систематизація підходів до визначення змісту та елементів депозитної політики комерційного банку, з'ясування механізму її формування та реалізації, а також пріоритетів її модифікації відповідно до вітчизняних економічних реалій.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

В умовах подальшого розвитку ринкових відносин і загострення конкуренції між банківськими установами за потенційних клієнтів-вкладників, кожен банк повинен не формально, а обґрунтовано підходити до розробки концепції депозитної політики, визначаючи оптимальну технологію депозитного обслуговування, склад депозитного портфеля, граничні терміни, відсоткові ставки та інші умови залучення депозитів.

Слід відмітити, що серед вітчизняних фахівців банківської справи до теперішнього часу не склалося єдиної точки зору щодо визначення дефініції "депозитна політика банку". Більшість існуючих підходів до її трактування наведено в таблиці 1. Як виявляється, депозитну політику, найчастіше пропонується розглядати як комплекс або систему управлінських рішень, що обумовлюють принципи формування ресурсів (депозитного портфеля або бази) банку та розподіляються на стратегічні (орієнтовані на досягнення перспективних цілей банківської установи) й тактичні (пов'язані з поточною діяльністю банку та адресне депозитне обслуговування). При цьому часто підкреслюється необхідність забезпечення ліквідності банку та можливості активного кредитування.

Характерними рисами депозитної політики є наступні: а) тісно пов'язана з кредитною політикою банку, оскільки забезпечує взаємозв'язок та взаємоузгодження між депозитними і кредитними операціями за термінами й сумами; б) спрямована на задоволення потреб банку в ліквідності шляхом активного залучення коштів, зокрема запозичених; в) об'єднує стратегію та тактику банку щодо залучення грошових коштів вкладників та інших кредиторів і визначення їх найефективнішої комбінації; г) ґрунтується на асортименті високоякісних депозитних послуг, різноманітних форм і методів залучення коштів, особлива увага приділяється строковим депозитам, які сприяють підтримці ліквідності балансу банку і є більш прогнозованими; д) забезпечує стійкість депозитної бази і конкурентні переваги на фінансовому ринку.

Отже, на нашу думку, депозитна політика банку — це обґрунтована та гнучка система стратегічних і тактичних управлінських рішень та відповідних їм заходів щодо визначення складу та технології залучення банком депозитних ресурсів за умови забезпечення високого рівня його конкурентоспроможності, прибутковості та ліквідності.

Щоб не тільки стабілізувати, а й збільшувати депозитні надходження, банк повинен постійно вивчати запити вкладників, аналізувати ситуацію на фінансовому ринку та в економіці й швидко модифікувати механізм реалізації депозитної політики відповідно до нових пріоритетів. В цьому контексті доцільно надати на рисунок 1 авторську схему адаптивного механізму формування та реалізації депозитної політики банку, який забезпечує її гнучкість і високий рівень реагування на фактори макро- і мікросередовища комерційного банку.

Головну роль у наведеному механізмі в рамках кожного банку повинні відігравати, на нашу думку, наступні суб'єкти:

1. Правління банку — здійснює керівництво діяльністю по залученню депозитних ресурсів, утворює підрозділи, необхідні для виконання планів та завдань банку з залучення депозитних ресурсів, організовує ведення бухгалтерського обліку та звітності депозитних операцій в банку.

2. Спостережна рада — визначає потребу в депозитних ресурсах, оцінює на регулярній основі ефективність дій. Правління щодо управління операціями банку та ризиками, пов'язаними з ними, затверджує основні характеристики банківських продуктів та цінову політику банку в сфері залучення ресурсів.

3. Ревізійна комісія — здійснює контроль за дотриманням законодавчих та нормативних актів, які регулюють залучення депозитів.

4. Комітет з питань управління активами та пасивами — щомісячно розглядає собівартість пасивів та прибутковність активів і приймає рішення щодо політики відсоткової маржі.

5. Тарифний комітет — щомісяця аналізує співвідношення собівартості депозитних послуг та ринкової конкурентоспроможності діючих тарифів на них.

6. Підрозділ ризик-менеджменту — розробляє нормативні внутрішньо-банківські документи, спрямовані на ідентифікацію, оцінку, вимірювання і контроль ризиків пов'язаних з залученням депозитних ресурсів.

Кожен з етапів формування депозитної політики комерційного банку безпосередньо пов'язаний з іншими і є обов'язковим для забезпечення ефективності депозитної політики і повноцінної організації депозитного процесу. Від даного алгоритму, багато в чому, залежатиме успішне виконання цілей і завдань, які ставляться банком щодо реалізації депозитної політики.

Необхідно відзначити, що проблема визначення ефективності депозитної політики й досі не знайшла детального висвітлення у наукових працях вітчизняних економістів. Переважно пропонуються показники, які відображають ефективність окремих напрямів депозитної діяльності банку. Загальну ефективність депозитної політики банку, на нашу думку, можливо оцінювати за допомогою кількісного показника, який враховує такі параметри, як показники оцінки обсягу та дохідності ресурсів, а також враховувати ризики, взяті на себе банком. Таким показником може бути коефіцієнт, запропонований Н. С. Санніковою [10, с. 122]:

$$K_{\text{ЕДП}} = ((\text{По}-\text{Пв})+(\text{Кд}-\text{Кв})-\text{Дн}-\text{Ра}) / (\text{Пб}-\text{Кб}-\text{Анр})$$

де $K_{\text{ЕДП}}$ — коефіцієнт ефективності депозитної політики; По, Пв — проценти отримані, проценти виплачені; Кд, Кв — комісійні доходи, комісійні витрати; Дн — дивіденди нараховані; Ра — нараховані резерви по активних операціях; Пб — пасиви банку; Кб — капітал банку; Анр- неробочі активи.

Відстежуючи динаміку наведеного показника, можливо: своєчасно інформувати керівництво про конкурентоспроможність на фінансовому ринку; заздалегідь, до виникнення надзвичайних ситуацій, підготуватися до можливих змін на ринку грошових ресурсів; приймати своєчасні заходи щодо покращення показників депозитних операцій.

Питання швидкої адаптації депозитної політики банку до конкретних умов його функціонування особливо загострюється в умовах нестабільної економічної та політичної ситуації, яка на сьогодні має місце в Україні. Негативний емоційний фон у країні та скорочення обсягу вільних ресурсів у населення і підприємств спричиняє стійку тенденцію важко контролюваного відпливу депозитів з банківської системи. Так, загальна динаміка депозитного портфеля банків України в 2008—2014 рр. за даними НБУ наведена в таблиці 2.

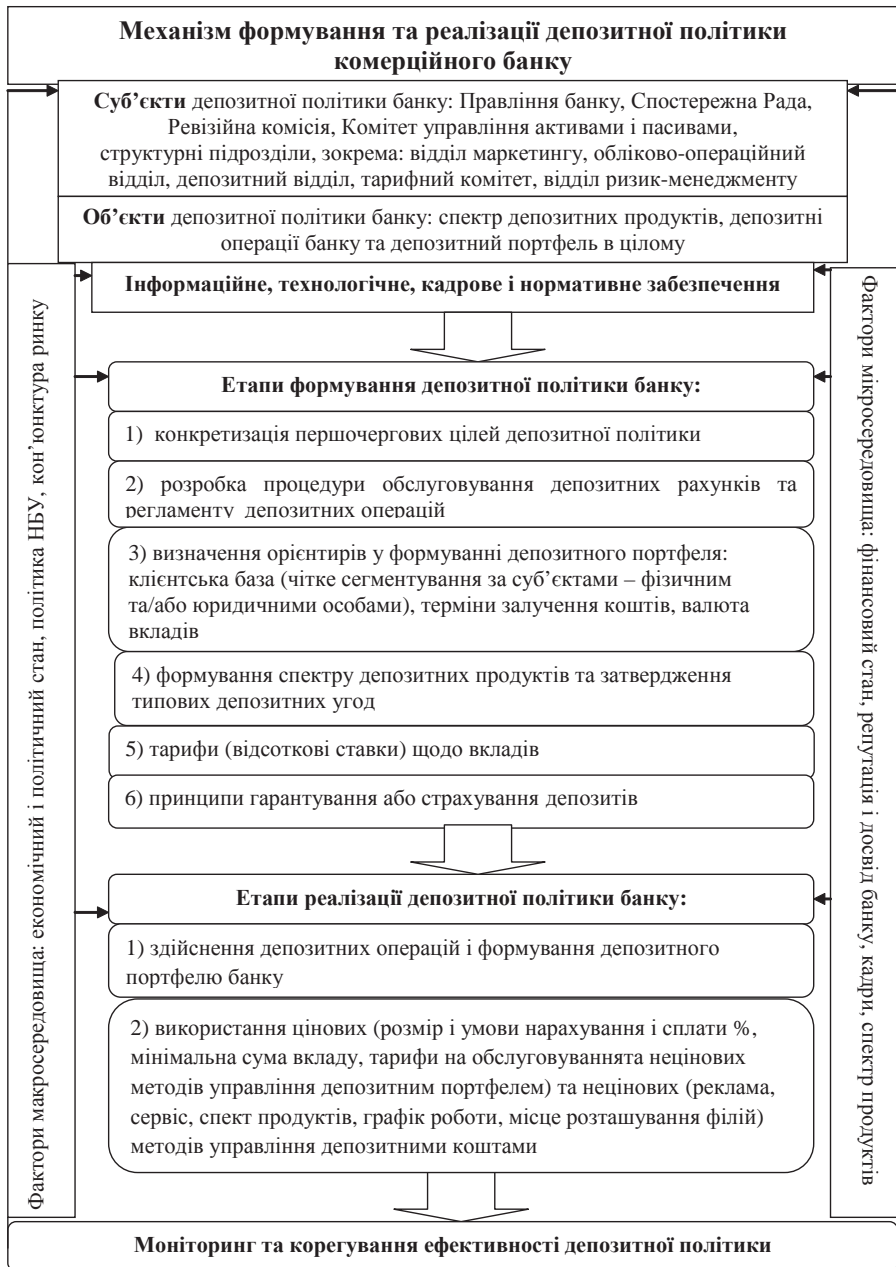

Рис. 1. Адаптивний механізм формування та реалізації депозитної політики комерційного банку

Як видно з наведених даних, у депозитному портфелі переважають кошти фізичних осіб, помітною є загальна тенденція скорочення обсягів всіх видів вкладів на 01.11.2014 р., порівняно з 01.01.2014 р., а також зниження питомої ваги строкових коштів. Безумовно, строкові вклади більш вигідні банку, оскільки він може активніше маневрувати ними, ніж коштами у вкладах до запитання. Але, незважаючи на те, що вклади до запитання можуть бути вилучені вкладниками в будь-який час, коливання припливу й відтоку коштів на ці рахунки приводять до того, що на них утворюється великий і стабільний залишок коштів, які являють собою порівняно дешевий вид кредитних ресурсів, особливо якщо врахувати більш низьку ставку відсотків по цих внесках. У той же час, ведення рахунків по вкладах до запитання більш трудомістке, ніж при здійсненні операцій з строковимикладами, об'єктивно вимагає повної автоматизації багатьох процедур, що у свою чергу потребує значних капіталовкладень.

За даними макроекономічного огляду НБУ, загальний обсяг депозитів у національній валюті на 01.11.2014 р. порівняно з попереднім місяцем зменшився на 5,5% (з 01.01.2014 р. — на 12,6%) — до 369,2 млрд грн. [11]. Залишки на депозитних рахунках юридичних осіб знизилися протягом місяця на 10,3% (з 01.01.2014 р. — на 3,1%), — до 163,6 млрд грн., а за-

Таблиця 2. Динаміка зобов'язань і депозитного портфелю банків України в розрізі суб'єктів та терміновості в 2008–2014 рр., в млн грн.

Назва показника	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.11.2014
Зобов'язання банків	529 818	806 823	765 127	804 363	898 793	957 872	1 085 496	1 110 390
з них:								
- кошти суб'єктів господарювання	111 995	143 928	115 204	144 038	186 213	202 550	234 948	240 155
їх питома вага в зобов'язаннях, %	21	18	15	18	21	21	22	22
в т.ч. строкові	54 189	73 352	50 511	55 276	74 239	92 786	104 722	91 902
їх питома вага в зобов'язаннях, %	10	9	7	7	8	10	10	8
- кошти фізичних осіб	163 482	213 219	210 006	270 733	306 205	364 003	433 726	394 095
їх питома вага в зобов'язаннях, %	31	26	27	34	34	38	40	35
в т.ч. строкові	125 625	175 142	155 201	206 630	237 438	289 129	350 779	305 878
їх питома вага в зобов'язаннях, %	24	22	20	26	26	30	32	28

лишки на депозитних рахунках фізичних осіб за цей період зменшилися на 1,2% (з 01.01.2014 р. — на 18,9%) — до 205,6 млрд грн. Обсяг депозитів в іноземній валюті за жовтень зменшився на 2,0% (з початку року — на 23,2%) — до 23,7 млрд дол. США, у тому числі фізичних осіб — на 3,2% (з 01.01.2014 р. — на 36,0%) — до 14,7 млрд дол. США, натомість залишки за депозитами юридичних осіб зросли за місяць на 0,1% (з 01.01.2014 р. — на 14,7%) — до 9,0 млрд дол. США. Банківські вклади фізичних осіб у доларах знизилися на 464,7 млн дол. США і станом на 01.11.2014 становили 14 532,9 млн дол. США. Середньозважена процентна ставка закладами в іноземній валюті у вересні 2014 року підвищилася до 6,8% з 6,4% на 01.01.2014 року [11].

Як макроекономічний, так і мікроекономічний аспект сучасного стану банківського обслуговування клієнтів свідчить, що з метою правильного вибору стратегії та тактики на ринку депозитних продуктів банкам необхідно пропонувати такі банківські продукти, в яких клієнти дійсно мають потребу. Якщо ж банки не модифікують депозитну політику, то кошти перемищуються зі сфери впливу банків у сферу операцій з цінними паперами держави або недержавних операторів на ринку — страхових, трастових та інвестиційних компаній, пенсійних фондів.

Сьогодні вкладники при ухваленні рішення про розміщення ресурсів враховують, насамперед, наступні фактори:

— рівень процентної ставки покладах: чим надійніше банк, тим менше процентна ставка по депозитах, і навпаки: маловідомі банки пропонують максимально високі ставки, щоб захопити лідерство;

— спектр депозитних продуктів. В останні десятиріччя чіткі границі між окремими категоріями депозитів розмиваються, виникають "гібридні" рахунки, що сполучають властивості різних видів депозитів — наприклад, рахунків до запитання і строкових вкладів. Відповідно змінюється класифікація депозитів;

— мережа установ банку і якість обслуговування клієнтів. Розгалуженість мережі філій у сполученні з високим рівнем сервісу, витрати часу на обслуговування одного клієнта, надання можливості користуватися електронними системами розрахунків і платежів, широкий спектр операцій позитивно впливають на вибір клієнтом банку.

Розглянемо можливості посилити позитивний вплив цих факторів банком детальніше. Так, перш за все, важливим інструментом депозитної політики є процентна ставка. За умов нестабільного економічного розвитку, що спостерігається в Україні, передбачити рівень інфляції, спрогнозувати темпи економічного росту, які насправді перетворилися на темпи економічної кризи (падіння), не дається навіть на макроекономічному рівні. Тому вітчизняні банки при встановленні депозитної ставки орієнтуються на рівень облікової ставки НБУ та пропонують клієнтам плаваючу ставку, яка переглядається в разі зміни облікової ставки. Несприятливі економічні процеси змусили банки перейти до короткострокового залучення коштів, коли депозити приймаються на такий період часу, у межах якого темпи інфляції більш-менш можуть бути передбачені. Депозитна ставка банку здебільшого нижча за облікову, хоча іноді такі чинники, як попит і пропозиція грошових коштів на ринку та конкурентні позиції банку, призводять до значних відхилень від цього правила. Банки, які не мають на ринку репутації надійних та стабільних установ, змушені з метою залучення клієнтів пропонувати високі депозитні ставки. У такому разі менеджмент банку повинен точно знати напрями та обсяги можливого розміщення ресурсів та їх прибут-

ковість. Значне підвищення депозитної ставки за відсутності високоприбуткових напрямів розміщення залучених ресурсів може призвести до появи від'ємного спреду, а отже, збиткової діяльності банку. В той же час, пропозиція вкладникам взяти участь в заохочуючих програмах банку та отримати додаткове підвищення процентної ставки за вкладом може мати значний успіх.

Таким чином, пошук оптимального рівня депозитної ставки — складне завдання, яке має вирішувати менеджер кожного банку самостійно залежно від ринкової ситуації, власних потреб та можливостей. Занадто низький рівень ставки призводить до відпливу депозитів банку, зменшує обсяг кредитних ресурсів, а отже, звужує можливості проведення активних операцій та отримання прибутків. Завищення депозитної ставки тягне та собою зростання відсоткових виплат за рахунками клієнтів і за відсутності високоефективних напрямів розміщення ресурсів спричинюється до зменшення маржі чи навіть завдає збитків.

Що стосується спектру депозитних продуктів, то саме в цей час, коли у зв'язку з тяжким економічним становищем потенційні клієнти банків втрачають довіру, необхідно використовувати інноваційні інструменти залучення вкладів населення, розробляти програми лояльності, модернізувати обслуговування.

Такими цікавими інноваційними продуктами можуть стати:

1) мультивалютні депозити, які мінімізують втрати від коливання валютних курсів, оскільки вкладник протягом дії договору може конвертувати свій вклад із однієї валюти в іншу без розірвання договору і без втрати відсотків;

2) депозити у "стійких" валютах — швейцарських франках і англійських фунтах стерлінгів [12, с. 39];

3) індексовані депозити, розмір яких та/або ставка змінюється залежно від певного показника (курсу валюти, індексаторів фондового ринку, цін на золото, нафту), причому банк компенсує вкладнику, наприклад, курсову різницю;

4) гібридні (або комбіновані, змішані) депозити, які поєднують властивості строкових і поточних рахунків. В іноземних банках їх іноді називають NOW-рахунками. Відкриття NOW-рахунків (negotiable order of withdrawal) дозволяє їх власникам розраховуватися тратами, аналогічними до чеків, одночасно отримуючи при цьому дохід як і за строковими депозитами;

5) умовні депозити, коли банки мають право залучати кошти та/або банківські метали на нестандартних умовах їх повернення;

6) спеціальні накопичувальні рахунки, при якому первинним є укладання з банком угоди щодо можливості отримання кредиту для придбання речей значної вартості (житло, транспортні засоби, земельні ділянки) за умови накопичення обумовленої суми на спеціальному цільовому рахунку, а також надійним механізмом захисту, який полягає у зарахуванні таких вкладів до категорії першочергового повернення;

7) структуровані депозити, представлені депозитами на акції та індексовані облігації, інвестиційними депозитами. Їх механізм передбачає наявність інструментів із фіксованою прибутковістю (строкові депозити або високонадійні облігації) та високодохідний фінансовий інструмент [13, с. 63]. Співвідношення розподілу ресурсів між цими депозитами залежить від типу продукту, але частіше інструменти з фіксованою доходністю мають більшу частку. Такі продукти встановлюють оптимальні пропорції ризику і прибутковості, мінімальних комісійних витрат.

Не менш важливим фактором є також рівень сервісу обслуговування клієнтів. Так, наприклад, інтернет-сайт "Приват 24" дозволяє в онлайн-режимі здійснити обслуговування депозитів, переказ коштів, поповнення рахунків, нагляд за рухом коштів, розраховувати платежі. Велика увага повинна приділятися інноваційним маркетинговим методам (робота із соціальними додатковими медіа, пропозиції небанківських послуг корпоративним клієнтам тощо), що відповідає сучасним потребам споживачів депозитних послуг. Додатковою позитивною характеристикою для банку може стати його корпоративна соціальна відповідальність, яка стане свідченням стабільності та впевненості банку. Основою високого сервісу є й кадрове забезпечення, оскільки в більшості випадків саме від комунікабельності й кваліфікованості менеджерів залежить зацікавленість клієнтів в даному банку.

Слід додати, що окрему увагу в процесі формування депозитної політики доцільно приділяти обчисленню депозитного ризику банку, який полягає у відпливі депозитних ресурсів, загрожує ліквідності і прибутковості банку, а також ризику дострокового зняття коштів і відмови від перевкладання коштів. У цьому контексті корисними можуть стати модель ціноутворення на роздрібні депозити з урахуванням ризику ліквідності [14], модель оцінки ймовірності дострокового повернення депозитів [15], а також модель перевкладання депозитів фізичних осіб [16] запропоновані М. Волошином.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Підсумовуючи все вищезазначене, можна зробити висновок, що сучасна депозитна політика повинна, по-перше, будуватися на обґрунтованих тарифах і процентних ставках, по-друге, враховувати можливість більш широкого використання інноваційних продуктів, по-третє, орієнтуватися на високий рівень сервісу для клієнтів, по-четверте, давати можливість підвищувати рівень захищеності депозитів через їх страхування.

З метою більш ефективного управління депозитним портфелем, комерційні банки повинні: обов'язково дотримуватися умов ліквідності балансу; особливо увагу приділяти залученню коштів на строкові депозити (включаючи вклади з фіксованими термінами); розширювати спектр депозитних продуктів з акцентом на мультивалютні, індексовані, гібридні, умовні, спеціальні накопичувальні та структуровані; надавати додаткові послуги або пільги для збільшення числа і розмірів внесків; створювати спеціальну систему контролю за припливом коштів і їх розміщенням. У перспективі доцільно більше уваги приділити дослідженню питань щодо обчислення депозитних ризиків та вартості залучення депозитів.

Література:

1. Бартош О. Депозитна політика банку та основні етапи її формування / О. Бартош // Вісник УБС НБУ. — 2008. — № 3. — С. 97—101.
2. Волохата В.Є. Роль депозитної політики в управлінні ресурсами банку / Волохата В.Є. // Вісник НТУ "ХПІ". — Харків: НТУ "ХПІ". — 2012. — № 58 (964). — С. 38—46.
3. Герасименко Р.А. Депозитная политика банков и факторы, влияющие на ее формирование / Р.А. Герасименко, Е.И. Хорошева, В.В. Герасименко // Финансы, учет, банки. — 2011. — № 1 (17). — С. 141—150.
4. Дмітрієва, О. А. Депозитна політика комерційного банку в умовах стабілізації грошово-кредитного ринку України: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.04.01 / Дмітрієва Олена Анатоліївна. — Київ, 2004. — 18 с.
5. Еш С. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення в умовах економічної кризи банків [Електронний ресурс] / С.М. Еш, К. Тютіна. — Режим доступу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9499/1/DEPOZITIC%20POLICY%20OF.pdf>
6. Коцовська Р.Р. Банківські операції: навч. посібн. / Р.Р. Коцовська, О.П. Павлишин, А.М. Хміль. — К.: УБС НБУ Знання, 2010. — 390 с.
7. Кучеренко С.А. Депозитна політика банку та основні напрями її реформування / С.А. Кучеренко, Я.В. Лихочас // БІЗНЕСІНФОРМ. — 2013. — № 6. — С. 342—345.
8. Лавров Р.В. Депозитна політика банку в сучасних умовах / Р.В. Лавров // Науковий вісник ЧДІЕУ. — 2010. — № 4 (8). — С. 182—187.

9. Мельникова І.М. Маркетингова політика комерційного банку на депозитному ринку: монографія / І.М. Мельникова. — К.: Київський Національний торговельно-економічний університет, 2002. — 197 с.

10. Саннікова Н.С. Теоретичні та практичні аспекти ефективності депозитної політики банку / Н.С. Саннікова // Регіональна економіка. — 2006. — № 1. — С. 121—125.

11. Макроекономічний огляд НБУ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=10885213>

12. Алексеєнко М. Актуальні питання депозитного формування ресурсної бази банків / М. Алексеєнко // Банківська справа. — 2013. — № 3. — С. 34—42.

13. Пантелеєва Н. Інноваційні підходи до формування ресурсної бази банків на засадах клієнтоцентричної депозитної політики / Н. Пантелеєва // Банківська справа. — 2013. — № 2. — С. 59—72.

14. Волошин М. Ціноутворення на роздрібні депозити з урахуванням ризику ліквідності / М. Волошин // Банківська справа. — 2013. — № 11—12. — С. 86—95.

15. Волошин М. Дострокове повернення депозитів фізичних осіб у банку / М. Волошин // Вісник НБУ. — 2012. — № 12. — С. 28—33.

16. Волошин М. Модель перевкладання депозитів фізичних осіб з урахуванням міграції між банківськими продуктами / М. Волошин // Банківська справа. — 2013. — № 2. — С. 37—49.

References:

1. Bartosz, O. (2008), "Deposit policy of the bank and the main stages of its formation", Bulletin UB NBU, vol. 3, pp. 97—101.
2. Volokhata, V.Ye. (2012), "The role of deposit policy in the management of the Bank", Visnyk NTU "XPI", vol. 58 no. 964, pp. 38—46.
3. Herasymenko, R.A. Khorosheva, E.Y. and Herasymenko, V.V (2011), "Deposit policy banks and the factors influencing its formation", Fynansy, uchet, banky, vol. 1, no. 17, pp. 141—150.
4. Dmitrieva, O.A (2004), "Deposit policy of a commercial Bank in terms of stabilization of the monetary market of Ukraine", Ph.D. Thesis, Money, finances and credit, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine.
5. Esh, S. and Tiutina, K. "Deposit politics of commercial bank and directions of herperfection are in the conditions of economic crisis of banks", [Online], available at: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9499/1/DEPOZITIC%20POLICY%20OF.pdf>. (Accessed 4 December 2014).
6. Kotsovs'ka, P. P. Pavlyshyn, O. P. and Khamil', L. M. (2010), Bankivs'ki operatsii [Banking operations], UBS NBU Znannia, Kyiv, Ukraine.
7. Kucherenko, S. A. and Lykhochas, Y.V. (2013), "Deposit policy of the bank and the main directions of reform", BIZNESINFORM, vol. 6, pp. 342—345.
8. Lavrov, R. V. (2010), "Deposit Bank policy in modern conditions", Naukovyj visnyk ChDIEU, vol. 4, no. 8, pp. 182—187.
9. Mel'nykova, I. M. (2002), "Marketynhova polityka komertsijnoho банку na depozytnomu rynku", [Marketing policy of a commercial Bank in the Deposit market], Kyivs'kyj Natsional'nyj torhovel'no-ekonomichnyj universytet, Kyiv, Ukraine.
10. Sannikova, N. S. (2006), "Theoretical and practical aspects of the effectiveness of the Deposit policy of the Bank", Rehional'na ekonomika, vol. 1, pp. 121—125.
11. The official site of Natsional'nyj bank Ukrainy (2014), "Macroeconomic overview of the NBU", available at: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=10885213>, (Accessed 4 December 2014).
12. Alekseienco, M. (2013), "Topical issues of deposit banks' resource base formation", Bankivs'ka справа, vol. 3, pp. 34—42.
13. Pantelieieva, N. (2013), "Innovative approaches to the formation of the resource base of banks on the basis of Chile Deposit policy", Bankivs'ka справа, vol. 2, pp. 59—72.
14. Voloshyn, M. (2013), "Pricing of retail deposits taking into account liquidity risk", Bankivs'ka справа, vol. 11—12, pp. 86—95.
15. Voloshyn, M. (2012), "The early repayment of natural persons' deposits in the bank", Visnyk NBU, vol. 12, pp. 28—33.
16. Voloshyn, M. (2013), "The model rerun of deposits of physical persons with regard to migration between banking products", Bankivs'ka справа, vol. 2, pp. 37—49.

Стаття надійшла до редакції 08.12.2014 р.